

Obsah

1	Křivé pruty	5
1.1	Úvod	5
1.2	Tenké křivé pruty	8
1.3	Průběhy posouvajících sil a ohybových momentů u křivých prutů	9
1.4	Vliv osových a posouvajících sil při rovinném ohybu křivých prutů	14
1.5	Deformace střednice tenkých křivých prutů	17
1.5.1	Úlohy:	23
1.6	Staticky neurčité křivé pruty a rámy	24
1.6.1	Použití silové metody	25
1.6.2	Metodika řešení úloh	27
1.6.3	Rámové konstrukce křivých prutů	35
1.6.4	Úlohy:	42
2	Základy technické plasticity	47
2.1	Úvod	47
2.2	Tah a tlak	50
2.3	Ohyb přímých nosníků v oblasti plastických deformací	61
2.4	Kрут v pružno-plastické oblasti	80
2.5	Podmínky plasticity při víceosé napjatosti	87
2.6	Teorie plasticity	89
2.7	Silnostěnná nádoba v oblasti plastických deformací	90
2.7.1	Silnostěnná nádoba v plastickém stavu	91
2.7.2	Silnostěnná nádoba v pružno-plastickém stavu	92
2.8	Tenký volný rotující kotouč stálé tloušťky	96
3	Extrémní podmínky zatěžování	103
3.1	Teplotní napětí v ocelových konstrukcích	103
3.2	Tečení konstrukcí za vysokých teplot	110
3.2.1	Prosté tečení a relaxace	111
3.2.2	Základní rovnice tečení jednoosé napjatosti	113
3.2.3	Teorie tečení	115
3.2.4	Řešení některých jednoduchých úloh při tečení	116
4	Křehký lom	129
4.1	Lomová houževnatost	130
4.2	Stav napjatosti v okolí čela trhliny	132
4.2.1	Plastická zóna v okolí čela trhliny	133

4.3	Vazkost porušování součástí	136
4.4	Experimentální stanovení lomové houževnatosti	137
4.5	Růst trhlin při cyklickém namáhání	138
4.6	Růst trhlin při korozi pod napětím	141
4.7	Posouzení odolnosti konstrukce proti lomu	142
5	Stabilita přímých prutů	147
5.1	Úvod	147
5.2	Eulerova kritická síla	148
5.2.1	První případ vzpěru	148
5.2.2	Druhý případ vzpěru	151
5.2.3	Třetí případ vzpěru	153
5.2.4	Čtvrtý případ vzpěru	155
5.3	Podmínka stability ve vzpěru	157
5.4	Výpočet kritické síly v oblasti plastických deformací	159
5.4.1	Zavedení redukovaného modulu pružnosti	159
5.4.2	Řešení podle Tetmajera	160
5.4.3	Součinitel vzpěrnosti	161
5.5	Přibližné řešení kritické síly	164
5.5.1	Rayleighova energetická metoda	164
5.5.2	Metoda postupných aproximací	166
5.6	Neprizmatické vzpěry	169
5.6.1	Symetrická vzpěra	169
6	Kombinace ohybu a tlaku	173
6.1	Úvod	173
6.2	Výpočet ohybového momentu	174
6.3	Výpočet průhybu	175
6.4	Příklady kombinací ohybu a tlaku	176
6.5	Energetická metoda – přibližné řešení kombinace ohybu a tlaku	181
7	Variační principy v mechanice poddajných těles	187
7.1	Princip virtuálních prací pro prutové soustavy	189
7.1.1	Model prutové soustavy	189
7.1.2	Řešení přímé úlohy prostředky vektorové mechaniky	193
7.1.3	Princip virtuálních prací pro prutové soustavy	196
7.1.4	Energetická interpretace principu virtuálních prací.	203
7.2	Princip virtuálních prací pro silnostěnné nádoby	204
7.2.1	Model silnostěnné nádoby	204
7.2.2	Princip virtuálních prací pro silnostěnné nádoby	207
7.2.3	Energetická interpretace principu virtuálních prací.	210
7.3	Obecná formulace principu virtuálních prací	212
7.3.1	Základní pojmy matematické teorie pružnosti	212
7.3.2	Princip virtuálních prací pro obecná tělesa	216
7.3.3	Kinematicky přípustné pole posuvů	217
7.3.4	Princip virtuálních prací	217
7.3.5	Princip virtuálních posuvů	217

7.3.6	Princip virtuálních napětí	218
7.3.7	Energetická interpretace principu virtuálních prací	219
7.4	Principy minima energie v mechanice	220
7.4.1	Princip minima celkové potenciální energie – úvod	220
7.4.2	Princip minima komplementární potenciální energie – úvod	222
7.4.3	Fyzikální interpretace celkové a komplementární potenciální energie	224
7.4.4	Obecná formulace principu minima celkové a komplementární po- tenciální energie	226
7.5	Přibližné řešení variační formulace úlohy pružnosti	227
7.5.1	Vektorové prostory	228
7.5.2	Ritzova metoda	232
7.5.3	Příklad užití Ritzovy metody	233
8	Experimentální pružnost	247
8.1	Význam a postavení experimentálních metod v pružnosti a pevnosti	247
8.2	Přehled experimentálních metod v pružnosti a pevnosti	248
8.3	Tenzometrie	249
8.3.1	Mechanické tenzometry	251
8.3.2	Akustické tenzometry	252
8.3.3	Pneumatické tenzometry	254
8.3.4	Elektrické tenzometry	254
8.3.5	Výpočet napětí z naměřených poměrných prodloužení	272
8.3.6	Oblasti použití tenzometrie	276
8.4	Fotoelasticimetrie	277
8.4.1	Aplikace rovinné fotoelasticimetrie na prostorové úlohy a na měření skutečných součástí	283
8.4.2	Vyhodnocení napjatosti z fotoelasticimetrického měření	285
8.5	Optické metody pružnosti a pevnosti	286
8.5.1	Metoda moaré	287
8.6	Ostatní experimentální metody	289
8.6.1	Metoda sítí a otisku	289
8.6.2	Křehké laky	290
8.6.3	Rentgenografické měření napjatosti	292
8.6.4	Analogové metody	294
8.7	Obecné zásady experimentálního výzkumu	294

Autoři kapitol:

- 1 Prof. Ing. František **Valenta**, CSc.
- 2 Doc. Ing. Zdeněk **Kuliš**, Csc.
- 3 Doc. Ing. Svatava **Konvičková**, CSc.
- 4 Prof. Ing. František **Valenta**, CSc.
- 5 Prof. Ing. František **Valenta**, CSc.
- 6 Prof. Ing. František **Valenta**, CSc.
- 7 Ing. Miroslav **Španiel**, CSc.
- 8 Prof. Ing. Stanislav **Holý**, CSc.

